

AB SÜRECİNDE TÜRKİYE İLE AB ÜLKELERİ EĞİTİM İSTATİSTİKLERİNİN KARŞILAŞTIRMASI*

İlknur ÇALIŞKAN MAYA**

Özet

Araştırmada, Türkiye ile AB ülkelerinin eğitim istatistikleri yönünden karşılaştırmalı çözümlemesini yapmak ve Türkiye açısından öneriler getirmek amaçlanmaktadır. Araştırmada, kullanılan yöntem belge taramasıdır. Evreni, 25 AB ülkesi oluşturmada olup, örneklem alınmaksızın tüm evrene ulaşılmak istenmiştir. Ancak, veriler 2004 OECD Göstergeleri'nden alındığı için araştırmanın çalışma alanı bu Gösterge'de yer alan AB ülkeleri ile sınırlı olmaktadır. Verilerin çözümlenmesinde, AB ülkeleri değerlerinin aritmetik ortalamalarına bakılmış ve Türkiye ile karşılaştırılması yapılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre AB ülkeleri; eğitime ayrılan kaynaklar, okullaşma oranları, çalışmakta olan ve eğitim alan genç nüfusun yüzde değişimi, ilköğretimde sınıf başına düşen öğrenci sayısı, öğrencilerin öğretim kadrosuna oranı, bir öğretim yılında öğretmenlerin çalışma saatleri, öğretmenlerin maaşlarını belirleyen unsurlar ve kamu ortaöğretim kurumlarında alınan kararların yüzdeleri bakımından Türkiye'den daha iyi durumdadır.

Anahtar Sözcükler: AB Süreci, Türkiye eğitim istatistikleri, AB eğitim istatistikleri.

Abstract

In this research, a comparative analysis of the educational statistics of Turkey and EU countries and offering suggestions for Turkish education system are aimed. The method used in the research is document observation. The universe is constituted of 25 EU countries and without taking a sample, the whole universe is wanted to be reached at. However, as the data is gathered from 2004 OECD Educational Indicators, the research is limited to the countries mentioned in the Indicators. As data analysis, the arithmetic mean of EU countries' values are examined and compared with the values of Turkey.

According to the findings of the research, the EU countries are in a better position than Turkey in terms of resources invested to education, enrolment rate, the average percentage of young population which both in schools and at work, the number of students per class in primary education, the ratio of students to teaching staff, the rate of working hours of teachers within a teaching year, the components determining the salaries of teachers employed at public schools and the percentage of the decisions taken at secondary education level in public schools.

Keywords: EU Process, Turkey education statistics, EU education statistics.

* Bu çalışma, T.C. Başbakanlık DİE tarafından düzenlenen İstatistik Araştırma Sempozyumu'nda (DİE-Ankara, 05-06 Mayıs 2005) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Yazışma Adresi: **Arş. Gör. İlknur Çalışkan Maya, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı, mayailknur@yahoo.com

AB eğitim politikasının amacı, üye ülkeler arasında iş birliğini sağlayarak, yurttaşlar arasında Avrupa bilincini oluşturmak, öğrenci ve öğretmenleri değişim yoluyla eğitmek ve ar-ge alanlarına üye ülkelerin katılımını sağlamaktır (DTM 1999; Dura ve Atik 2000). Birlik, bir yandan birbirinden farklı eğitim sistemlerine sahip ülkeler arasında eğitimde çeşitliliğe saygı prensibine önem vermekte, bir yandan da Avrupa'nın geleceği için üye ülkelerin eğitim sistemlerinin birtakım ilkeler doğrultusunda düzenlenmesini öngörmektedir. Çünkü, üye ülkelerin eğitim politikalarında ve sistemlerinde var olan çeşitliliğin yaratacağı olası olumsuzlukları azaltmanın en akılcı yolu üye ülkeler arasında eğitim alanında iş birliği yapmaktır (Kihtir, 2003). Bu nedenle yapılan düzenlemelerin ve hazırlanan programların Avrupa'nın hem ekonomik yönden güçlenmesinde hem de sosyal ve kültürel yönden bütünleşmesini hızlandırmada önemli rol oynayacağı söylenebilir.

Türkiye'nin AB ile ilişkilerine bakıldığında, bu ilişkilerin 45 yıllık gibi uzun bir geçmişe dayandığı söylenebilir. Türkiye bugün itibarıyla AB'ye tam üye olamayıp, aday ülke konumundadır. Bu adaylık, 1999 tarihinde gerçekleştirilen Helsinki Zirvesi ile kabul edilmiştir. AB'ye üye ülkeler, diğer aday ülkelerde olduğu gibi Türkiye'nin de, tam üye olabilmesi için birtakım ölçütleri sağlamasını istemekte ve bu amaçla öneriler sunmaktadır (Kihtir, 2003). Türkiye'nin sözü edilen ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel yönde gelişmesi, bir ülkenin kalkınmasında itici güç rolü oynayan eğitim yolu ile olabilir. Bu nedenle, AB sürecinde Türk Eğitim Sistemi'ne önemli görevler düştüğü ve AB'ye tam üyeliği amaçlayan Türkiye'nin eğitim sisteminde birtakım düzenlemeler yapması gerektiği söylenebilir (Alkan, 2003). Aksi hâlde eğitim sisteminde yer alan yetersiz ve yanlış uygulamalar, Türkiye'nin hem AB ülkeleri ile bütünleşmesini, hem de ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel yönden gelişmesini engelleyebilir.

Araştırmada, Türkiye ile AB ülkelerinin eğitim istatistikleri yönünden karşılaştırmalı çözümlemesini yapmak ve Türkiye açısından öneriler getirmek amaçlanmaktadır. Araştırma, Türkiye ile AB ülkeleri eğitim sistemleri arasında farklılığı ortaya koyması ve AB hedeflerine ulaşmak için geliştirilmesi gereken politika ve stratejilere ışık tutması bakımından önemlidir. Karşılaştırmalı çözümlemesi yapılacak olan eğitim istatistikleri sekiz alt dilime ayrılabilir. Bunlar (OECD, 2004): 1. Eğitim Harcamaları 2. Okullaşma Oranları 3. Eğitimde ve Eğitimde Olmayan Genç Nüfusun Yüzdelik Değişimi 4. Kurum Türüne Göre Sınıf Başına Düşen Öğrenci Sayısı 5. Eğitim Kurumlarında Öğrencilerin Öğretim

Kadrosuna Oranı 6. Eğitim Kademelerine Göre Öğretmenlerin Çalışma Saatleri 7. Kamu Kurumlarında Görevli Öğretmenlerin Maaşlarını Belirleyen Unsurlar 8. Kamu Orta Öğretim Kurumlarında Alınan Kararların Yüzdelikleri.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma, Türkiye ile AB ülkelerinin eğitim istatistikleri yönünden karşılaştırmalı çözümlemesini yapmayı amaçladığından tarama modelindedir.

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini, 25 AB ülkesi oluşturmakta olup, araştırmada örneklem alınmaksızın tüm evrene ulaşılmak istenmiştir. Ancak, veriler 2004 OECD Göstergeleri'nden alındığı için araştırmanın çalışma alanı bu Gösterge'de yer alan AB ülkeleri ile sınırlı olmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırma verileri, 2004 OECD Göstergeleri'nden alınmıştır. Gösterge'de yer alan eğitim istatistiklerinin geçmiş yıllara ait olması sonucu, bazı yerlerde 2001, 2002 ve 2003 istatistikleri kullanılmıştır. Verilerinin çözümlenmesinde, AB ülkeleri değerlerinin aritmetik ortalamalarına bakılmış ve bu ortalamaların Türkiye değerleri ile karşılaştırması yapılmıştır.

Bulgular ve Yorum

1. Eğitim Harcamaları

Tablo 1, eğitimde kamu harcamaları bakımından AB ülkeleri ile Türkiye'nin durumunu göstermektedir.

Tablo 1. Eğitimde Toplam Kamu Harcamaları

ÜLKELER		GSYİH'nin Bir Yüzdesi Olarak Eğitimde Kamu Harcamaları (2001)		
		İlk ve Ortaöğretim %	Yükseköğretim %	Eğitimin Tüm Düzeyleri %
1	Almanya	3.0	1.2	4.6
2	Avusturya	3.8	1.4	5.8
3	Belçika	4.0	1.4	6.1
4	Çek Cum.	3.0	0.9	4.4
5	Danimarka	4.8	2.7	8.5
6	Finlandiya	3.9	2.1	6.2
7	Fransa	4.0	1.0	5.7
8	Hollanda	3.3	1.3	5.0
9	İngiltere	3.4	0.8	4.7
10	İrlanda	3.0	1.2	4.3
11	İspanya	3.0	1.0	4.4
12	İsveç	4.8	2.0	7.3
13	İtalya	3.7	0.8	5.0
14	Lüksemburg	3.3	--	3.8
15	Macaristan	3.2	1.1	5.1
16	Polonya	4.1	1.1	5.6
17	Portekiz	4.3	1.1	5.9
18	Slovakya	2.7	0.8	4.0
19	Yunanistan	2.4	1.2	3.9
TOPLAM ORTALAMA (\bar{x})		3.6	1.2	5.3
TÜRKİYE		2.5	1.2	3.7

Kaynak: Tablo B4.1: OECD, 2004.

Tablo 1’de görüldüğü gibi, AB ülkelerinin tamamı tüm düzeylerde eğitime Türkiye’den daha çok kaynak ayırmaktadır. Şöyle ki, 2001 yılında AB ülkelerinin GSYİH’nin bir yüzdesi olarak eğitimde kamu harcamalarına bakıldığında, ilk ve orta düzey eğitim için ortalama %3.6’sını, yükseköğretim için ortalama %1.2’sini ve

tüm düzeylerde ortalama %5.3'ünü eğitime harcamakta olduğu görülmektedir. Öte yandan, Türkiye'nin ilk ve orta düzey eğitim için GSYİH'nin %2.5'ini, yükseköğretim için %1.2'sini ve tüm düzeylerde ortalama %3.7'sini eğitime harcamakta olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2, eğitim düzeylerine (ilk, orta ve yükseköğretim) göre ve ulusal gelire dayalı harcamalar bakımından AB ülkeleri ile Türkiye'nin durumunu göstermektedir.

Tablo 2. Eğitim Düzeylerine Göre, Eğitim Kurumlarında Öğrenci Başına ve Ulusal Gelire Dayalı Harcamalar (2001)

ÜLKELER	Öğrenci Başına Harcama		GSYİH'den Öğrenci Başına Düşen (USD)	
	İlk ve Ortaöğretim (USD)	Yükseköğretim (USD)		
1	Almanya	6055	10.504	25.456
2	Avusturya	7852	11.274	28.372
3	Belçika	6781	11.589	27.096
4	Çek Cum.	2819	5555	14.861
5	Danimarka	7865	14.280	29.223
6	Finlandiya	5733	10.981	26.344
7	Fransa	6783	8837	26.818
8	Hollanda	5654	12.974	28.711
9	İngiltere	5324	10.753	26.715
10	İrlanda	4397	10.003	29.821
11	İspanya	4870	7455	21.347
12	İsveç	6372	15.188	26.902
13	İtalya	7714	8347	25.377
14	Lüksemburg	11.091	--	49.229
15	Macaristan	2677	7122	13.043
16	Polonya	2396	3579	10.360
17	Portekiz	5065	5199	17.912
18	Slovakya	1681	5285	11.323
19	Yunanistan	3475	4280	17.020
TOPLAM – ORTALAMA (x)		5505	9067	23.996
TÜRKİYE		--	--	6.046

Kaynak: Tablo B1.6 : OECD, 2004.

Tablo 2'ye bakıldığında, 2001 yılında AB ülkelerinde öğrenci başına ortalama ilk ve ortaöğretim için 5505, yükseköğretim için 9067 ve GSYİH'den 23.966 USD; Türkiye'de ise GSYİH'den öğrenci başına 6.046 USD harcama yapıldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 1 ve 2 birlikte değerlendirildiğinde, Türkiye'nin eğitime ayırdığı kaynakların ne kadar az olduğu açıkça görülmektedir. Eğitime ayrılan kaynakların azlığı, eğitimdeki sorunlardan biridir (Tekeli, 2003). Oysa ki, AB ülkelerinde öğrenci başına düşen eğitim harcamalarının her geçen yıl yükseldiği bilinmektedir (Kırtır, 2003). Bir ülkede nitelikli eğitimin toplumun tüm kesimlerine yaygınlaştırılması, eğitime ayrılan kaynaklarla ilişkili olduğu için Türkiye, AB ülkelerinde olduğu gibi GSYİH'den eğitime en az % 5 pay ayırmalıdır (Yıldıran, 2003).

Eğitime ayrılan kaynaklar çoğaldıkça, toplumun eğitim gereksinimi de o ölçüde karşılanmış olacaktır. Ancak, eğitime ayrılan kaynakların nicel olarak artması da tek başına yeterli değildir. Önemli olan bu kaynakların, eğitim düzeyleri arasında gereksinim duyulan şekilde paylaşılmasıdır. Bu ise, eğitim planlarının sağlıklı yapılması ile mümkün olabilir.

2. Okullaşma Oranları

Tablo 3, eğitim kurumlarında (kamu ve özel) yaşa göre okullaşma oranları bakımından AB ülkeleri ile Türkiye'nin durumunu göstermektedir.

Tablo 3. Kamu ve Özel Eğitim Kurumlarında Yaşa Göre Okullaşma Oranları (2002)

ÜLKELER	Zorunlu Eğitimin Sona Erme Yaşı	Öğrenci Yaşları						
		4 Yaşın Altındaki Nüfus	05-14 Yaş Nüfusu	15-19 Yaş Nüfusu	20-29 Yaş Nüfusu	30-39 Yaş Nüfusu	40 ve Üzeri Yaş Nüfusu	
1	Almanya	18	80.3	97.5	89.2	25.5	2.8	0.2
2	Avusturya	15	63.8	98.9	77.1	17.0	3.1	0.3
3	Belçika	18	119.6	100.1	92.3	27.4	8.3	3.0
4	Çek Cum.	15	78.7	99.3	88.4	15.9	1.3	0.1
5	Danimarka	16	86.9	99.1	81.8	31.4	5.5	0.8
6	Finlandiya	16	39.6	94.4	85.0	39.5	10.7	2.2
7	Fransa	16	119.7	101.1	86.7	19.6	1.8	--
8	Hollanda	18	48.8	99.3	86.5	23.4	2.9	0.8
9	İngiltere	16	81.2	98.9	76.8	26.8	16.2	8.3
10	İrlanda	15	26.3	101.4	81.6	17.8	2.6	2.6
11	İspanya	16	112.5	103.8	80.4	23.3	2.6	0.4
12	İsveç	16	75.5	98.2	86.2	33.6	14.1	3.5
13	İtalya	15	103.0	101.7	75.8	18.4	2.5	0.1
14	Lüksemburg	15	76.8	93.4	75.3	6.3	0.4	--
15	Macaristan	16	81.1	100.3	81.1	21.2	4.2	0.4
16	Polonya	15	29.1	94.4	86.8	27.3	4.1	4.1
17	Portekiz	14	66.4	106.0	70.9	22.4	3.8	0.6
18	Slovakya	16	70.7	98.1	76.6	12.6	1.6	0.2
19	Yunanistan	14.5	28.5	96.3	82.6	24.5	0.3	--
TOPLAM ORTALAMA		15.8	73	99	82.1	23	4.7	1.7
TÜRKİYE		14	--	--	--	--	--	--

Kaynak: Tablo B1.2 : OECD, 2004.

Tablo 3'te görüldüğü gibi, AB ülkeleri okullaşma oranları bakımından Türkiye'den daha iyi durumdadır. 2002 yılı itibarıyla zorunlu eğitimin sona erme yaşı, AB ülkelerinde ortalama 15.8 iken Türkiye'de 14'tür. Türkiye'de zorunlu eğitimin sona erme yaşının 14 olması, 1997 yılında ilköğretimin 8 yıla çıkarılması ile mümkün olmuştur. Buna rağmen, Türkiye'de eğitim sürelerinin yetersizliği yadsınamaz gerçeklerden biridir.

Kaldı ki, zorunlu eğitimin 18 yaşını kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesi veya 12 yıla çıkarılması gerektiği 16. Millî Eğitim Şûrası'nda (1999) da belirtilmektedir. Bu düzenleme, öncelikle eğitimde fırsat eşitliği için gereklidir.

Yine Tablo 3'te AB ülkelerinde nüfusa göre ortalama okullaşma oranlarına bakıldığında, 4 yaşın altındaki nüfusun % 73'ünün, 5-14 yaş nüfusun % 99'unun, 15-19 yaş nüfusun % 82.1'inin, 20-29 yaş nüfusun % 23'ünün, 30-39 yaş nüfusun % 4.7'sinin ve 40 ve üzeri yaş nüfusun % 1.7'sinin okullaştığı görülürken; Türkiye'de ise belirtilen yaş gruplarına ilişkin veri bulunamamıştır. Tablo 3'ten, AB ülkelerinde okul öncesi eğitimin önemli ölçüde geliştiği anlaşılmaktadır. Bu durum, AB ülkelerinin ekonomik gelişme, genişleme ve büyümeleri ile bağlantılı olabilir (Arslan, 2005).

Tablo 3.1, AB ülkeleri ile Türkiye'nin eğitim düzeylerine göre brüt okullaşma oranlarını göstermektedir.

Tablo 3.1. Eğitim Düzeyine Göre Brüt Okullaşma Oranı 1996

	ÜLKELER	İlköğretim	Ortaöğretim	Yükseköğretim
1	Almanya	104	104	47
2	Avusturya	100	103	48
3	Belçika	103	146	56
4	Danimarka	101	121	48
5	Finlandiya	99	118	74
6	Fransa	105	111	51
7	Hollanda	108	132	47
8	İngiltere	116	129	52
9	İrlanda	104	118	41
10	İspanya	109	120	51
11	İsveç	107	140	50
12	İtalya	101	95	47
13	Lüksemburg	99	88	10
14	Portekiz	128	111	39
15	Yunanistan	93	95	47
	TOPLAM ORTALAMA (\bar{x})	105.1	115.4	47.2
	TÜRKİYE	97	53	19

Kaynak: Tablo 1.2 : DİE, 2004.

Tablo 3.1’de görüldüğü gibi, 1996 yılı itibarıyla AB ülkelerinde ortalama brüt okullaşma oranlarının ilköğretimde % 105.1, ortaöğretimde % 115.4 ve yükseköğretimde % 47.2 iken; Türkiye’de ise ilköğretimde % 97, ortaöğretimde % 53 ve yükseköğretimde % 19 olduğu anlaşılmaktadır. Türkiye’nin okullaşma oranlarının AB ülkeleri ortalamasının altında kalması, hem Türkiye’nin eğitimdeki mevcut durumunu hem de küresel dünyadaki yerini belirlemektedir.

Tablo 4, ortaöğretimde okullaşma oranları bakımından AB ülkeleri ile Türkiye’nin durumunu göstermektedir.

Tablo 4. Ortaöğretimde Okullaşma Oranları (Kamu ve Özel Eğitim Kurumları)

ÜLKELER		Program Türü	
		Genel	Meslekî
1	Almanya	37.0	63.0
2	Avusturya	21.0	72.3
3	Belçika	30.3	69.7
4	Çek Cum.	19.6	80.2
5	Danimarka	47.0	53.0
6	Finlandiya	42.8	57.2
7	Fransa	43.7	56.3
8	Hollanda	30.8	69.2
9	İngiltere	100	--
10	İrlanda	72.7	--
11	İspanya	62.0	38.0
12	İsveç	50.4	49.6
13	İtalya	35.2	26.8
14	Lüksemburg	36.0	64.0
15	Macaristan	50.3	12.8
16	Polonya	39.1	60.9
17	Portekiz	71.2	28.8
18	Slovakya	23.6	76.4
19	Yunanistan	60.0	40.4
TOPLAM ORTALAMA (\bar{x})		46	54
TÜRKİYE		60.6	39.4

Kaynak: Tablo C2.5 : OECD, 2004.

Tablo 4’te, AB ülkelerinde ortaöğretimde okullaşma oranları ortalaması genel ortaöğretimde % 46 ve mesleki ortaöğretimde % 54 iken; Türkiye’de genel ortaöğretimde % 60.6 ve mesleki ortaöğretimde % 39.4 olduğu görülmektedir. Bu nedenle, Türkiye’de ortaöğretimde program türüne göre okullaşma oranlarının AB ülkelerine göre ters bir yapıda olduğu söylenebilir. Diğer bir deyişle, AB ülkelerinin

ortaöğretimde daha çok mesleki eğitime, Türkiye'nin ise genel eğitime önem ve ağırlık verdiği ifade edilebilir. Her ne kadar hükümet programlarında, eğitim şûralarında ve en son 8'inci yapılan kalkınma planlarında mesleki teknik eğitim ağırlıklı bir eğitim sistemi oluşturulması ve hayata geçirilmesi benimsense de alınan kararların uygulamaya konamamış olduğu görülmektedir. Eğitimin bu kademesinde hedeflere ulaşılama nedeni, mesleki ve teknik eğitimdeki kaynak yetersizliği, mevcut kaynakların etkin kullanılmaması ve üniversite giriş sisteminde yapılan düzenlemeler olabilir (DPT, 2004). Ancak, ekonomik kalkınma çabaları ve çalışma yaşamının gereksinim duyduğu nitelikli insan gücü dikkate alındığında mesleki ve teknik eğitimin Türkiye açısından büyük önem taşıdığı söylenebilir.

3. Eğitimde ve Eğitimde Olmayan Genç Nüfusun (Kadın-Erkek) Yüzde Değişimi

Tablo 5, AB ülkeleri ile Türkiye'nin eğitimde ve eğitimde olmayan genç nüfusunun yüzde değişimini göstermektedir.

Tablo 5. Eğitimde ve Eğitimde Olmayan 15-29 Yaş Genç Nüfusun (Kadın-Erkek) Yüzde Değişimi

ÜLKELER		2002		
		Eğitimde Olan Tümü	Eğitimde Olmayan	
			İş Sahibi	İşsiz
1	Almanya	48.1	39.1	12.6
2	Avusturya	40.4	49.4	10.1
3	Belçika	44.5	41.6	13.8
4	Çek Cum.	38.9	45	15.9
5	Danimarka	59.6	34.8	5.4
6	Finlandiya	64.4	27.8	17.7
7	Fransa	53.1	34.8	12
8	Hollanda	40.7	50.8	8.4
9	İngiltere	39.2	46.8	13.3
10	İrlanda	38	51.8	10.1
11	İspanya	47.1	38.9	14
12	İsveç	50.8	41.1	7.9
13	İtalya	44.8	35.2	19.8
14	Lüksemburg	51	41.8	7.2
15	Macaristan	45.2	36.1	18.6
16	Polonya	54.8	25	20.1
17	Portekiz	39.2	50.2	10.5
18	Slovakya	34.5	38.8	26.6
19	Yunanistan	43	39.1	17.8
TOPLAM ORTALAMA (\bar{x})		46.1	40.4	13.5
TÜRKİYE		20.2	40.1	39.7

Kaynak: Tablo C4.4 : OECD, 2004.

Tablo 5'te görüldüğü gibi, AB ülkelerinde 2002 yılı itibarıyla 15-29 yaş nüfusun ortalama % 46.1'i eğitimde, % 40.4'ü iş sahibi ve % 13.5'i işsiz iken; Türkiye'de ise, % 20.2'si eğitimde, % 40.1'i iş sahibi ve % 39.7'si işsiz durumdadır. Veriler değerlendirildiğinde, Türkiye'nin verilerinin AB ülkelerine göre ters bir yapıda olduğu görülmektedir. AB ülkelerinin, ulusal kalkınma çabalarının gerektirdiği insan gücünü büyük oranda yetiştirdiği; öte yandan Türkiye'nin, bu açıdan önemli eksiğinin olduğu anlaşılmaktadır. İşsizlik, Türkiye'de eğitimle ilgili sorunlardan biridir (Kaya, 1981). Nüfus artışı, göç, kentleşme ve sermaye eksikliği nedenleri ile yaşanan işsizliğin (Karataş, 1996) ortadan kalkmasında eğitime büyük görevler düşmektedir. Bu nedenle, eğitim sistemi bireyleri sadece üst öğrenime değil, aynı zamanda üretken birer yurttaş olarak hayata da hazırlamalıdır.

Tablo 5.1, eğitimde ve eğitimde olmayan genç erkek nüfusunun yüzde değişimi bakımından AB ülkeleri ile Türkiye'nin durumunu göstermektedir.

Tablo 5.1. Eğitimde ve Eğitimde Olmayan 15-29 Yaş Genç Erkeklerin Yüzde Değişimi

ÜLKELER		2002		
		Eğitimde Olan Tümü	Eğitimde Olmayan İş Sahibi	İşsiz
1	Almanya	48.4	41.5	10
2	Avusturya	39.6	50.4	9.9
3	Belçika	43.1	45.4	11.4
4	Çek Cum.	38.3	52.9	8.7
5	Danimarka	57.6	38	43
6	Finlandiya	50.7	30.5	18.7
7	Fransa	51.3	38.9	9.7
8	Hollanda	40.8	53.3	5.9
9	İngiltere	37.3	53.3	9.3
10	İrlanda	35.7	56	8.2
11	İspanya	43.8	45.6	10.4
12	İsveç	48.5	43.6	7.8
13	İtalya	42.6	41.2	16.1
14	Lüksemburg	51.2	45.4	3.3
15	Macaristan	44.6	41.7	13.7
16	Polonya	53.8	28.4	17.7
17	Portekiz	36.1	55.7	8
18	Slovakya	33.2	43	23.7
19	Yunanistan	42.1	46.6	11.1
TOPLAM ORTALAMA (\bar{x})		44.1	44.8	12.9
TÜRKİYE		23.6	54.6	21.6

Kaynak: Tablo C4.4a : OECD, 2004.

Tablo 5.1’de, AB ülkelerinde 2002 yılı itibarıyla 15-29 yaş genç erkeklerin ortalama % 44.1’inin eğitimde, % 44.8’inin iş sahibi ve % 12.9’unun işsiz; Türkiye’de ise % 23.6’sının eğitimde, % 54.6’sının iş sahibi ve % 21.6’sının işsiz olduğu görülmektedir.

Tablo 5.2, AB ülkeleri ile Türkiye’nin eğitimde ve eğitimde olmayan genç kadın nüfusunun yüzde değişimi göstermektedir.

Tablo 5.2. Eğitimde ve Eğitimde Olmayan 15-29 Yaş Genç Kadınların Yüzde Değişimi

ÜLKELER		2002		
		Eğitimde Olan	Eğitimde Olmayan	
		Tümü	İş Sahibi	İşsiz
1	Almanya	47.9	36.7	15.3
2	Avusturya	41.3	48.4	10.2
3	Belçika	45.9	37.7	16.2
4	Çek Cum.	39.5	36.8	23.5
5	Danimarka	61.5	31.8	6.5
6	Finlandiya	58.2	25	16.6
7	Fransa	55	30.7	14.2
8	Hollanda	40.6	48.3	11
9	İngiltere	42.9	38.7	18.4
10	İrlanda	40.4	47.5	12.1
11	İspanya	50.5	31.7	17.7
12	İsveç	53.3	38.5	8.1
13	İtalya	47.2	29.1	23.7
14	Lüksemburg	50.8	38.1	11
15	Macaristan	45.9	30.7	23.3
16	Polonya	55.8	21.6	22.5
17	Portekiz	42.4	44.6	12.9
18	Slovakya	35.8	34.4	29.7
19	Yunanistan	43.9	31.5	24.5
TOPLAM ORTALAMA (\bar{x})		47.3	35.8	16.7
TÜRKİYE		16.5	24	59.4

Kaynak: Tablo C4.4b : OECD, 2004.

Tablo 5.2’de de, 2002 yılı itibarıyla AB ülkelerinde 15-29 yaş genç kadınların ortalama % 47.3’ünün eğitimde, % 35.8’inin iş sahibi ve % 16.7’sinin işsiz; Türkiye’de ise % 16.5’inin eğitimde, % 24’ünün iş sahibi ve % 59.4’ünün işsiz olduğu görülmektedir.

Tablo 5.1 ve 5.2 birlikte değerlendirildiğinde, Türkiye’de kadın eğitiminin erkeklere göre bu denli düşük olması, eğitimde cinsiyete dayalı eşitsizliğin (Adem, 1981; Kaya, 1981; Tekeli, 2003) bir göstergesi olabilir. Yine hem AB ülkelerinde hem de Türkiye’de kadınlardaki işsizlik oranının, erkeklere göre yüksek olması işe almada erkek lehine uygulanan cinsiyet ayrımcılığının sonuçlarından biri olabilir (Çiççi, 1974). Yine de, kadınların her alandaki durumunu iyileştirmeye yönelik projelerin desteklenmesi, kurumsal yapıların güçlendirilmesi ve toplumsal bilinç oluşturulması amacıyla 3. ülke tanıtım başlıklı alt program çalışmalarının yürütülmesi (DPT, 2004) olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

4. Kurum Türüne (Kamu-Özel) Göre Sınıf Başına Düşen Öğrenci Sayısı

Tablo 6, kurum türüne (kamu-özel) göre sınıf başına düşen öğrenci sayısı bakımından AB ülkeleri ile Türkiye’nin durumunu göstermektedir.

Tablo 6. Kurum Türüne (Kamu-Özel) Göre Sınıf Başına Düşen Öğrenci Sayısı (2002)

ÜLKELER		İlköğretim	Düşük Düzeyde Ortaöğretim
		Kamu ve Özel Kurumlar	Kamu ve Özel Kurumlar
1	Almanya	22.2	24.7
2	Avusturya	20.1	23.9
3	Belçika	20.4	21.6
4	Çek Cum.	21.3	23.3
5	Danimarka	19.1	18.8
6	Finlandiya	--	--
7	Fransa	22.6	24.3
8	Hollanda	23.9	--
9	İngiltere	--	--
10	İrlanda	--	--
11	İspanya	20.9	25.4
12	İsveç	--	--
13	İtalya	18.3	20.8
14	Lüksemburg	15.7	19.9
15	Macaristan	20.4	21.3
16	Polonya	20.9	24.3
17	Portekiz	19.1	18.1
18	Slovakya	20.8	23.3
19	Yunanistan	17.5	23.0
TOPLAM ORTALAMA (\bar{x})		20.2	22.3
TÜRKİYE		29.4	--

Kaynak: Tablo D2.1: OECD, 2004.

Tablo 6’da görüldüğü gibi, AB ülkelerinde 2002 yılı itibarıyla ortalama bir sınıfa ilköğretimde 20.2 ve ortaöğretimde 22.3 öğrenci düşerken; Türkiye’de, ilköğretimde 29.4 öğrenci düşmekte, ortaöğretime ilişkin ise veri bulunmamaktadır. Türkiye’de kalabalık sınıflar eğitimde mevcut sorunlardan biridir (Bakioğlu ve Polat, 2002; Tekeli, 2003). Çünkü, kalabalık sınıflar öğretmen-öğrenci etkileşimini azaltarak eğitim amaçlarının gerçekleştirilmesini güçleştirmektedir. Kalabalık sınıflar, eğitime ayrılan kaynakların azlığı nedeniyle yetersiz derslik, öğretmen ve araç gereç sorunlarından kaynaklanabilir.

5. Eğitim Kurumlarında Öğrencilerin Öğretim Kadrosuna Oranı

Tablo 7, AB ülkeleri ile Türkiye’deki eğitim kurumlarında öğrencilerin öğretim kadrosuna oranını göstermektedir.

Tablo 7. Eğitim Kurumlarında (Okulöncesi, İlköğretim, Ortaöğretim) Öğrencilerin Öğretim Kadrosuna Oranı (2002)

ÜLKELER		Okul Öncesi Eğitim	İlköğretim	Ortaöğretim
1	Almanya	24.2	18.9	15.1
2	Avusturya	18.2	14.4	10
3	Belçika	16.3	13.1	9.3
4	Çek Cum.	12.9	18.9	13.6
5	Danimarka	6.6	10.9	--
6	Finlandiya	12.7	15.8	13.4
7	Fransa	19.0	19.4	12.2
8	Hollanda	17	17	15.9
9	İngiltere	26.6	19.9	14.8
10	İrlanda	13.5	19.5	14.3
11	İspanya	15.8	14.6	11.2
12	İsveç	10.7	12.5	13.2
13	İtalya	12.8	10.6	10.2
14	Lüksemburg	14.5	11.6	9.0
15	Macaristan	10.9	10.8	11.7
16	Polonya	13.5	12.8	13.9
17	Portekiz	--	11.0	8.3
18	Slovakya	9.8	20.1	13.7
19	Yunanistan	13.9	12.5	9.3
TOPLAM ORTALAMA (\bar{x})		14.9	14.9	12.1
TÜRKİYE		14.9	27.5	17.7

Kaynak: Tablo D2.2: OECD, 2004.

Tablo 7’de, 2002 yılı itibarıyla AB ülkelerinde öğrencilerin öğretim kadrosuna oranının ortalama okul öncesi ve ilköğretimde % 14.9 ve ortaöğretimde % 12.1; Türkiye’de ise okul öncesinde % 14.9, ilköğretimde % 27.5 ve

ortaöğretimde % 17.7 olduğu görülmektedir. Türkiye’de bazı alanlarda (İngilizce, Türkçe, Bilgisayar, Okul öncesi, Rehberlik) öğretmen eksikliği ve bazı alanlarda (Almanca, Fransızca, Fizik, Kimya, Biyoloji, Tarih, Coğrafya, Beden Eğitimi) öğretmen fazlalığı (DPT, 2004) eğitimdeki sorunlardan biridir. Her ne kadar öğretmen ihtiyacının giderilmesi amacıyla öğretmen alımında gelişmeler sağlanmışsa da, yine de sözü edilen alanlarda gereksinimler devam etmektedir. Bu durum, kalkınma planlarında belirtilen alanlarda yeterli sayıda öğretmen yetiştirilmemesinden ya da eğitim planlarının sağlıklı yapılmamasından kaynaklanabilir.

6. Eğitim Kademelerine Göre Öğretmenlerin Çalışma Saatleri

Tablo 8, eğitim kademelerine göre öğretmenlerin çalışma saatleri bakımından AB ülkeleri ile Türkiye’nin durumunu göstermektedir.

Tablo 8. Eğitim Kademelerine (İlköğretim-Ortaöğretim) Göre Öğretmenlerin Çalışma Saatleri

ÜLKELER	Öğretim Hafta Sayısı		Öğretim Gün Sayısı		Öğretim Saati Sayısı		
	İlköğretim	Ortaöğretim	İlköğretim	Ortaöğretim	İlköğretim	Ortaöğretim	
1	Almanya	40	40	189	189	782	684
2	Avusturya	38	38	184	184	792	602
3	Belçika (Fl)	37	37	179	180	836	675
4	Belçika (Fr)	37	37	162	180	717	661
5	Çek Cum.	39	39	191	191	793	602
6	Danimarka	42	42	200	200	640	650
7	Finlandiya	38	38	190	190	684	556
8	Fransa	35	35	--	--	897	593
9	Hollanda	40	40	195	195	930	876
10	İngiltere	38	38	190	190	--	--
11	İrlanda	37	33	183	167	915	735
12	İspanya	37	35	176	166	880	548
13	İsveç	--	--	--	--	--	--
14	İtalya	34	34	--	--	748	612
15	Macaristan	37	37	185	185	814	611
16	Portekiz	36	33	174	160	767	533
17	Slovakya	39	39	191	191	739	630
18	Yunanistan	40	38	195	185	780	629
TOPLAM ORTALAMA (x̄)		37.8	37.2	186	184	795	632
TÜRKİYE		38	38	180	180	639	567

Kaynak: Tablo D4.1: OECD, 2004.

Tablo 8’de, 2002 yılı itibarıyla AB ülkelerinde öğretmenlerin bir okul yılında ilköğretimde 37.8 hafta, 186 gün ve 795 saat, ortaöğretimde 37.2 hafta, 184 gün ve 632 saat; Türkiye’de ise ilköğretimde 38 hafta, 180 gün ve 639 saat ile ortaöğretimde 38 hafta, 180 gün ve 567 saat çalışmakta oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin çalıştıkları hafta ve gün bakımından bakıldığında, AB ülkeleri ve Türkiye eğitim istatistikleri arasındaki fark nispeten fazla olmasa da, saat açısından farkın önemli olduğu görülebilir. Bu durum, AB ülkelerinin öğrenme kaybını önlemek için eğitim saatlerinin sayısını çoğaltmasından kaynaklanabilir.

7. Kamu Kurumlarında Görevli Öğretmenlerin Maaşlarını Belirleyen Unsurlar

Tablo 9, AB ülkeleri ile Türkiye’de kamu kurumlarında görevli öğretmenlerin maaşlarını belirleyen unsurları göstermektedir.

Tablo 9. Kamu Kurumlarında Görevli Öğretmenlerin Maaşlarını Belirleyen Unsurlar (2002)

ÜLKELER	Öğretim Koşullarına / Sorumluluklarına Dayanan Kriterler							
	Öğretim İşine Ek Yönetim Görevinin Olması	Maaş Karşılığı Fazla Öğretim Yapması	Kariyer Yapması	Uzaktan Eğitim Yapması	Sosyo-Kültürel Etkinliklerde Bulunması	Özel Eğt. Muhtaç Öğrencilere Eğt. Vermesi	Özel Bir Alanda Kurs Vermesi	
1	Almanya	X	X					
2	Avusturya	X	X	X		X		
3	Belçika		X					
4	Çek Cum.	X	X	X			X	
5	Danimarka	X	X	X		X		X
6	Finlandiya	X	X	X	X	X		
7	Fransa	X		X	X	X	X	
8	Hollanda						X	
9	İngiltere	X	X		X	X	X	X
10	İrlanda	X			X			
11	İspanya	X			X			
12	İsveç	X	X	X	X	X	X	X
13	İtalya		X	X	X	X		
14	Macaristan	X	X	X	X	X	X	X
15	Portekiz	X	X	X		X	X	
16	Slovakya		X		X			
17	Yunanistan		X	X	X			
	TÜRKİYE		X	X		X		

Kaynak: Tablo D3.2a: OECD, 2004.

Tablo 9’da görüldüğü gibi, 2002 yılı itibarıyla AB ülkelerinde kamu kurumlarında görev yapan öğretmenlerin maaşları öğretmenlerin öğretim işine ek yönetim görevinin olması, maaş karşılığında fazla öğretim yapması, kariyer yapması, uzaktan eğitim yapması, sosyo-kültürel etkinliklerde bulunması, özel eğitime muhtaç öğrencilere eğitim vermesi ve özel bir alanda kurs vermesine göre; Türkiye’de ise sadece maaş karşılığında fazla öğretim ve kariyer yapması ile sosyo-kültürel etkinliklerde bulunmasına göre farklılık göstermektedir. Bu durum, AB ülkelerinin öğretmenlerin kendilerini çok yönlü yetiştirmeleri için fırsatlar sunmasından ve bu ülkelerde uzaktan eğitim programlarının yaygın olmasından kaynaklanabilir.

8. Kamu Ortaöğretim Kurumlarında Alınan Kararların Yüzdeleri

Tablo 10, kamu kurumlarında alınan karar yüzdeleri bakımından AB ülkeleri ile Türkiye’nin durumunu göstermektedir.

Tablo 10. Kamu Ortaöğretim Kurumlarında Alınan Kararların Yüzdeleri (2003)

ÜLKELER		Merkezî	Devlet	Bölgesel	Alt Bölgesel	Yerel	Okul Düzeyinde	Toplam
1	Almanya	4	30	17	--	17	32	100
2	Avusturya	27	22	--	--	23	29	100
3	Belçika	--	32	25	--	--	43	100
4	Çek Cum.	7	--	1	--	32	60	100
5	Danimarka	19	--	--	--	38	44	100
6	Finlandiya	2	--	--	--	71	27	100
7	Fransa	24	--	10	35	--	31	100
8	Hollanda	--	--	--	--	--	100	100
9	İngiltere	11	--	--	--	4	85	100
10	İspanya	--	57	15	--	--	28	100
11	İsveç	18	--	--	--	36	47	100
12	İtalya	21	--	16	--	15	48	100
13	Lüksemburg	66	--	--	--	--	34	100
14	Macaristan	4	--	--	--	29	68	100
15	Portekiz	50	--	8	--	--	41	100
16	Slovakya	33	--	2	--	15	50	100
17	Yunanistan	80	--	4	--	3	13	100
TOPLAM ORTALAMA (\bar{x})		22	8	6	2	17	45	100
TÜRKİYE		49	--	27	--	--	24	100

Kaynak: Tablo D6.6: OECD, 2004.

Tablo 10'da görüldüğü gibi, 2003 yılı itibarıyla AB ülkelerinde kamu ortaöğretim kurumlarında alınan kararların % 22'sinin merkezi, % 8'inin devlet, % 6'sının bölgesel, % 2'sinin alt bölgesel, % 17'sinin yerel ve % 45'inin okul düzeyinde; Türkiye'de ise % 49'unun merkezi, % 27'sinin bölgesel ve % 24'ünün okul düzeyinde olduğu görülmektedir. Türkiye'de merkezîyetçilik, tüm kamu yönetiminde olduğu gibi eğitim yönetiminde de sorunlardan biridir (Kaya, 1991; Kaya, 1993; Bursalıoğlu, 1998; Tekeli, 2003). AB ülkelerinde, alınan kararların büyük oranda yerinden olması, eğitimin yönetiminde eyaletler, yerel yönetimler ve okulların önemli ölçüde yetkilendirilmesinden kaynaklanabilir.

Sonuç ve Öneriler

Türkiye'de hem eğitim harcamaları hem de okullaşma oranları, AB ülkelerine göre çok düşük ve sınıf başına düşen öğrenci sayısı AB ülkelerine göre yüksektir. Nitelikli eğitim için, eğitime daha çok kaynak ayrılmalı, bu kaynaklar gereksinim duyulan eğitim tür ve düzeylerinde paylaştırılmalı ve denetlenmelidir. Türkiye, özellikle ortaöğretimde okullaşma oranlarına bakıldığında, AB ülkelerine göre ters bir yapıdadır. Mesleki teknik eğitimde istenilen okullaşma oranlarını yakalayabilmek için, yeterli kaynak ayrılmalı ve okul ile sanayi arasında gereken eşgüdüm sağlanmalıdır. Bu okullarda, sanayinin gereksinim duyduğu insan gücü yetiştirilerek mezun bireylerin, hayata atılması ve iş sahibi olmaları teşvik edilmelidir.

Türkiye'de, AB ülkelerine göre daha büyük sayıda genç işsiz ve eğitimsiz nüfus bulunmaktadır. Bunun için, işsizlik nedenleri araştırılmalı ve gereken önlemler alınmalıdır. Türkiye, özellikle genç kadın nüfusun eğitim ve iş sahibi olma durumu bakımından, AB ülkelerine göre dezavantajlı durumdadır. Bu nedenle, hem kız çocuklarının eğitimi hem de kadınların iş hayatına katılımını ve yükseltilmesini sağlamak için teşvik edici politikalar düzenlenmelidir.

Türkiye'de, öğretim elemanı (öğretmen) başına düşen öğrenci sayısı, AB ülkelerine göre daha fazladır. Bu nedenle, öğretmen yetiştirme politikaları gözden geçirilmeli ve özellikle gereksinim duyulan alanlarda (İngilizce, Türkçe, Bilgisayar, Okul öncesi, Rehberlik) öğretmen yetiştirilmesine önem verilmelidir.

Türkiye'de, öğretmenlerin yıllık çalışma saatleri ve maaşlarını belirleyen unsurlar AB ülkelerinden farklıdır. Gereksinim duyulan eğitim tür ve düzeylerinde öğretmenlerin yıllık çalışma saatleri çoğaltılmalı, kendilerini çok yönlü yetiştirmeleri için fırsatlar sağlanmalı ve kendilerine hizmet içi eğitim verilmelidir. Öğretmenlerin kendilerini yetiştirmek için gösterdiği çabalar, maaşlarının artması yönünde etki etmelidir.

Türkiye’de, eğitime ilişkin kararlar AB ülkelerinden farklı olarak büyük çoğunlukla merkezî düzeyde alınmaktadır. AB uyum sürecinde, Türk Eğitim Sistemi zaman içinde merkeziyetçilikten uzaklaşarak yerinden yönetime doğru bir geçişi başarmalıdır. Bunun için, ilgili birimlere yetki devri yapılmalı ve MEB’in il, ilçe ve okul düzeyindeki yöneticileri içerisinde, yöneticilik eğitimi almayanların öncelikle bu eğitimi almaları sağlanmalıdır. Bu, hem alınan kararların sağlıklı olması hem de kaynakların etkili ve verimli kullanılması için gereklidir.

Kaynaklar

- Adem, M. (1981). *Eğitim Planlaması*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Alkan, N.(2003). Avrupa Birliği ve Türk Eğitiminden Beklentiler. *Avrupa Birliği ve Eğitim*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları Yayın No: 192, 51-57.
- Arslan, M. (2005). Avrupa Birliği Ülkelerinde Okul Öncesi Eğitimin Gelişimi ve Mevcut Durumu. *Millî Eğitim Dergisi*, 167. [http:// www.yayin.meb.gov.tr/dergiler/05.12.2005](http://www.yayin.meb.gov.tr/dergiler/05.12.2005) tarihinde indirilmiştir.
- Bakioğlu, A. ve Polat, N. (2002). Kalabalık Sınıfların Etkileri. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7, 147-157.
- Bucak, E.B. (2000). *Eğitimde Yerelleşme*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bursalıoğlu, Z. (1998). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Çitçi, O. (1974). Kadın ve Çalışma. *Amme İdaresi Dergisi*, 7(2), 45-75.
- Devlet İstatistik Enstitüsü. (2004). *Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2001-2002*. Ankara: DİE Matbaası. Devlet Planlama Teşkilatı. (2001). 8. BYKP *Okul Öncesi Eğitim-İlköğretim-Özel Eğitim ÖİK Raporu*. Ankara: Yayın No: DPT: 2598- ÖİK: 609.
- Devlet Planlama Teşkilatı. (2001). 8. BYKP *Ortaöğretim: Genel Eğitim, Meslek Eğitimi, Teknik Eğitim ÖİK Raporu*. Ankara: Yayın No: DPT: 2576-ÖİK: 589.
- Devlet Planlama Teşkilatı. (2004). 8. BYKP *Ekonomik ve Sosyal Sektörlerdeki Gelişmeler*. Ankara: DPT. Dış Ticaret Müsteşarlığı. (1999). *Avrupa Birliği ve Türkiye*. Ankara.
- Dura, C. ve Atik, H. (2000). *Avrupa Birliği Gümrük Birliği ve Türkiye*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Durgun, Ö. (2002). *Küreselleşen Dünyada Kalkınma Süreci Bağlamında Eğitim Harcamaları ve Türkiye Örneği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Ereş, F. (2005). Eğitimin Sosyal Faydaları: Türkiye- AB Karşılaştırması. *Millî Eğitim Dergisi*, 167. <http://www.yayin.meb.gov.tr/dergiler> 05.12.2005 tarihinde indirilmiştir.
- Ertürk, S. (1986). *Eğitim Sorunları*, Ankara: Yelken Tepe Yayınları: 9 Şafak Matbaası.
- Gülcan, M.G. (2005). *AB ve Eğitim Süreci*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karataş, K. (1996). *Genç İşsizliği*, Ankara: Bizim Büro Basım Evi Yayın No:2.
- Kaya, Y.K. (1991). *İnsan Yetiştirme Düzenimiz*, Ankara: Erk Basımevi.
- Kaya, Y.K. (1993). *Eğitim Yönetimi*, Ankara: Set Ofset Matbaacılık Ltd. Şti.
- Kısakürek, M.A. (2003). Avrupa Birliği ve Eğitim, *Avrupa Birliği ve Eğitim*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları Yayın No: 192, 9-29.
- Kiştir, A. (2003). *Avrupa Birliği'nin Eğitim Politikası*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (1999). *16. Millî Eğitim Şurası Kararları*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- OECD. *Education At a Glance- 2004*. İnternet'ten 10.01.2005 tarihinde elde edilmiştir: <http://www.oecd.org/edu/eag2004>.
- Tekeli, İ. (2003). *Eğitim Üzerine Düşünmek*. Ankara: Tübitak Matbaası.
- Yıldıran, G. (2003). Avrupa Birliği ve Türk Eğitiminden Beklentiler. *Avrupa Birliği ve Eğitim*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları Yayın No: 192, 73-99.

*Summary***THE COMPARISON OF EU AND TURKEY EDUCATION
STATISTICS IN EU PROCESS****İlknur ÇALIŞKAN MAYA***

The purpose of the EU's educational policy is to create the consciousness of Europe among the citizens by providing the co-operation of the members, to educate teachers and students in the exchange process and to provide the members to participate in search and development fields. The union demands from the members to organize their educational systems according to some rules for the future of the Europe.

In the research, the main focus is comparing Turkey's and EU countries' education systems in terms of their education statistics and bringing appropriate solutions to Turkish education system. The method used in the search is document observation. 25 countries of the EU constituted the universe, and without taking a sample, the whole universe is wanted to be reached at. Because the data is obtained from 2004 OECD Educational Indicators, the research study area is restricted with the EU countries taking place in these indicators. In the data analysis process, the arithmetic mean of the values of the EU countries are examined and compared with the values of Turkey.

The findings and some suggestions related to the research in which the education statistics are shared into the sub-parts (OECD, 2004) are presented; 1) More resources are enabled to provide for the education in all EU countries than Turkey. For a qualified education, much more budget should be allocated and it must be shared among the all participants and kinds of education and must be controlled. 2) EU countries' enrolment rate is greater than Turkey's. The completion age of compulsory education in EU countries is 1 year older than Turkey's. 3) The average percentage of young population, both studying and working in EU countries, is greater than the rate in Turkey. In Turkey, the number of the uneducated and unemployed young people is higher than the EU countries therefore

Address for correspondence: * Arş.Gör. İlknur Çalışkan Maya, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı, mayailknur@yahoo.com

the reasons must be searched and the required precautions must be taken. Encouraging policies must be organized both in the education of girls and the participation and increasing the number of the women in business. 4) The number of students per class in EU primary education is less than Turkish primary education. 5) The ratio of students given per teaching staff in EU countries' educational systems is relatively less than the ratio in Turkey. Teacher training polices must be revised and there should be given importance to the training of teachers, especially in the needed fields (English , Turkish, Computer, Pre-school, Guidance) 6) The rate of work-hours of teachers in EU countries' within one teaching year is more than the rate in Turkey. 7) The salaries of teachers employed at EU country public schools vary according to the duties that the teachers take from; having management responsibilities in addition to their teaching duties, to career, to study in distance education (off-campus) mode, to take part in socio-cultural activities, teaching the students with special educational needs, teaching courses in a particular field. On the other hand, the salaries of teachers working at Turkish public schools are different in terms of teaching hours from a full-time contracted teacher to career and to take part in socio-cultural activities. 8) The decisions taken at secondary education level in public sectors located in EU countries are generally determined at school and local level but in Turkey, it is based on a central level. The authority should be left to concerned departments for appropriate decisions and it must be provided by the trained managers of the MEB.